

GRŠČINA

Predmetni izpitni katalog za splošno matura ■

Predmetni izpitni katalog se uporablja od spomladanskega roka **2009**, dokler ni določen novi. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljal matura, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno matura za tisto leto.



ric

Državni izpitni center

1. Uvod	5
2. Izpitni cilji	6
3. Zgradba in vrednotenje izpita	7
3.1 Shema izpita	7
3.2 Tipi nalog z merili za točkovanje in vrednotenje	9
3.3 Vrednotenje	16
4. Izpitne vsebine	19
4.1 Jezik	19
4.2 Kultura in civilizacija	23
5. Kandidati s posebnimi potrebami	24
6. Dodatki	25
6.1 Vprašanja za pisni del izpita	25
6.2 Vprašanja za ustni del izpita	31
6.3 Literatura	35

1. UVOD

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo vsebuje podatke o ciljih, vsebinah, poteku izpita in načinu ocenjevanja. Njegov namen je usmerjanje dijakov pri pripravi na splošno maturo.

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo za grščino je sestavljen na podlagi učnega načrta za pouk tega predmeta v klasični gimnaziji in opredeljuje cilje, vsebino, obseg ter načine in merila za preverjanje in ocenjevanje znanja klasičnega grškega jezika.

Splošno maturo iz grščine lahko kandidat opravlja na osnovni (OR) in višji ravni (VR). Razčlenjeni cilji v poglavju Izpitne vsebine povedo, do kolikšne globine mora kandidat poznati izpitno snov. Naloge za pisni del izpita, ki so objavljene v tem katalogu, so samo za zgled, kako so zgrajene. Enako velja za praktična slovnična vprašanja za ustni del splošne mature, medtem ko so teoretična slovnična vprašanja ter vprašanja iz grške civilizacije, kulture in književnosti za ustni del splošne mature prav taka, kakršna kandidat dobi pri ustnem izpitu.

2. IZPITNI CILJI

Osnovna raven:

- a) Kandidat naj bi pri splošni maturi na osnovni ravni dokazal, da obvlada jezikovne zakonitosti grškega jezika na glasoslovni, oblikoslovni, skladenjski in besedni ravni tako, da je sposoben:

pravilno brati grška besedila po pravilih klasične izgovarjave,
razumeti izvorno pisno besedilo, ga razčleniti in posloveniti,
prevajati krajše slovenske stavke v grščino.

Višja raven:

- b) Na višji ravni naj bi kandidat izkazal poglobljeno znanje o zgodovini književnosti in podrobnejše poznavanje civilizacijskih značilnosti grške antike. Dokazal naj bi tudi, da je na vprašanja, zastavljena s tega področja, zmožen odgovarjati ustvarjalno in izvorno.
- c) Kandidat naj bi pokazal tudi poznavanje civilizacijskih značilnosti grške antike, političnih in kulturnih, še zlasti pa tistih, ki so jih od Grkov neposredno sprejeli Rimljani in ki jih je kot dediščino preteklosti sprejel sodobni svet.

3. ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

3.1 SHEMA IZPITA

Splošna matura iz grščine bo potekala v skladu z določili predmetnega izpitnega kataloga za splošno maturo iz grščine ter Zakona o maturi in drugih podzakonskih predpisov o splošni maturi. Znanje kandidatov bo preverjeno pisno in ustno, ocenjeno pa zunanje in notranje. Pisni del, katerega vrednost je 80 % končne ocene, bo ocenjen zunanje, ustni del, katerega vrednost je 20 % končne ocene, pa notranje.

Deli izpita	Čas reševanja	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Pripomočki
■ Pisni del				
OSNOVNA RAVEN				
Izpitna pola 1 – Slovníčna enota skupna izpitna pola	60 minut	40 %	zunanje	
Kandidat mora pokazati, da praktično obvlada osnovne slovníčne zakonitosti grškega jezika: pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni), in da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v povedih) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini.				Nalivno pero ali kemični svinčnik, grško-slovenski slovar
Izpitna pola 2 – Prevodna enota skupna izpitna pola	120 minut	40 %	zunanje	
Kandidat mora pokazati takšno obvladanie grškega jezika, da je sposoben samostojno prevesti lažje izvorno besedilo, praviloma iz grške književnosti (prevod sklenjenega odlomka s približno 150 besedami).				
VIŠJA RAVEN				
Izpitna pola 1 – Slovníčna enota skupna izpitna pola	45 minut	20 %	zunanje	
Kandidat mora pokazati, da praktično obvlada osnovne slovníčne zakonitosti grškega jezika: pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni), in da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v povedih) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini.				Nalivno pero ali kemični svinčnik, grško-slovenski slovar
Izpitna pola 2 – Prevodna enota skupna izpitna pola	75 minut	30 %	zunanje	
Kandidat mora pokazati takšno obvladanie grškega jezika, da je sposoben samostojno prevesti lažje izvorno besedilo, praviloma iz grške književnosti (prevod sklenjenega odlomka s približno 150 besedami).				

Izpitna pola 3 – Prevodno-esejska enota**75 minut****30 %**

zunanje

Kandidat mora pokazati dovolj znanja grškega jezika, da samostojno prevede zahtevnejše besedilo in ugotovi njegovo notranjo zgradbo. Z opisnimi odgovori na daljša dodatna vprašanja mora dokazati, da je zmožen vsebino prevedenega odlomka povezati s poznavanjem literarnozgodovinskih in kulturno-civilizacijskih vsebin, ki si ga je pridobil pri pouku grščine in drugih predmetov.

■ Ustni del

Ustni del maturitetnega izpita iz grščine obsega tri enote: praktično slovnično, teoretično slovnično in kulturno-literarno. Kandidat torej odgovarja na tri vprašanja. S tipi vprašanj je seznanjen vnaprej, tako da se lahko nanje temeljito pripravi. Konkreten sklop vprašanj pa izbere sam na začetku ustnega dela izpita tako, da se (slepo) odloči za enega izmed 30 listkov. Na odgovor se lahko pripravlja 15 minut; pri tem lahko uporablja grško-slovenski slovar. Čas, namenjen odgovarjanju, je 20 minut.

do 20 minut 20 %

notranje

Ustni maturitetni izpit iz grščine poteka pred tričlansko komisijo: spraševanje usmerja učitelj, ki je kandidata poučeval, v komisiji pa je praviloma (kjer je le mogoče) še en predmetni strokovnjak.

3.2 TIPI NALOG Z MERILI ZA TOČKOVANJE IN VREDNOTENJE

■ IZPITNA POLA 1 – SLOVNIČNA ENOTA

V pregledu so naštetih tipi nalog, iz katerih je sestavljena slovnična enota. Pregled vsebuje:

- navodila;
- tip naloge;
- primere (eden, dva ali trije) nalog;
- osnovno navodilo za
 - sestavljanje (število vprašanj v nalogi)
 - točkovanje (najvišje možno število točk; natančnejša navodila v poglavju o vrednotenju);
- podrobna navodila za točkovanje.

PRIMERI ZAPRTEGA TIPA

Razčlenite glagolsko obliko (s pokončnimi črtami ločite sestavine):

Tip naloge: povezovanje

Primeri:

προσεφέρετο

ἐπράχθη

πεποιήκασιν

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje tri vprašanja (tri oblike, ki jih je treba določiti);
- točkovanje: 6 točk;
- za vsako napačno rešitev se odbije 1 točka; če je napak v eni besedi več, se lahko za eno besedo odbijeta največ 2 točki.

Navedite slovarsko obliko navedenih besed:

Tip naloge: razvrščanje

Primeri:

ἐπέτρεψε

τάλλα

φύλαξιν

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje tri vprašanja;
- točkovanje: 6 točk;
- za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.

Postavite dani glagol v ustrezno obliko indikativa prezenta:

Tip naloge: tvorba besed

Primeri:

λάβητε

γραφείεν

βλάπεται

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje tri vprašanja;
- točkovanje: 6 točk;
- za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.

Postavite glagol v zahtevano obliko:

Tip naloge: tvorba besed

Primeri:

τιμάω (3. os. sg. ind. perf. akt.)

μανθάνω (2. os. sg. ind. aor. akt.)

πέμπω (3. os. pl. ind. aor. pas.)

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje tri vprašanja;
- točkovanje: 6 točk;
- za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.

Vstavite besede iz oklepaja v pravilni obliki:

Tip naloge: dopolnjevanje

Primer:

Περὶ _____ (οὗτος, πράγμα) γνώμην ἔχω ἐναντίαν ἢ σοῦ.

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje pet vprašanj;
- točkovanje: 10 točk;
- za vsako napačno oblikoslovno rešitev se odbijeta 2 točki; za pravopisne napake se odbije po 1/2 točke.

Določite stavčne člene:

Tip naloge: razvrščanje podatkov

Primer:

᾽ Ο φιλόσοφος ἄγει τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀρετήν.

Οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἐπαιδεύοντο.

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje dve vprašanji;
- točkovanje: 4 točke;
- za vsako napako pri določanju se odbije 1 točka; če je napak v enem stavku več, se za celoten stavek odbijeta samo 2 točki.

Natančno preberite besedilo in izpolnite spodnje preglednice:

Tip naloge: razvrščanje podatkov

Primer:

᾽ Ἀλέξανδρος ἔτι παῖς ὢν πολλὰ τοῦ Φιλίππου καλῶς διαπράξαντος οὐκ ἔχαιρεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς συντρεφομένους παῖδας ἔλεγε: "Ἐμοὶ δὲ ὁ πατήρ οὐδὲν καταλείψει." Τῶν δὲ παίδων λεγόντων ὅτι: "Σοὶ ταῦτα κτᾶται." "Τί δὲ ὠφελήσει," εἶπεν, "ἐὰν ἔχω μὲν πολλὰ, πράξω δὲ μηδέν."

Razporedite osebne glagolske oblike iz besedila po časih.

prezent	futur
imperfekt	aorist

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje eno vprašanje;
- točkovanje: 4 točke;
- za vsako napačno rešitev se odbije 1 točka; če oblika ni uvrščena, se prav tako odbije 1 točka.

Obkrožite pravega izmed slovarskih pomenov za (posebej označeno) osebno obliko glagola v danem stavku:

Tip naloge: izbira pravilnega odgovora

Primer:

Σωκράτης διαφθείρει τοὺς νέους.

- | | | | |
|--------------------------|--------------|---------------|-------------|
| 1. a) (popolnoma) uničim | 2. a) kvarim | 3. podkupujem | 4. zardevam |
| b) (raz)rušim | b) pačim | | |

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje dve vprašanji;
- točkovanje: 4 točke;
- za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki.

PRIMERI POLODPRTEGA TIPA

Določite glagolske oblike:

Tip naloge: razvrščanje podatkov

Primeri:

παιδευθῆναι

τιμηθέντες

διαλέγοντο

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje tri vprašanja;
- točkovanje: 6 točk;
- za vsako napačno rešitev se odbije 1 točka; če je napak v eni besedi več, se za tisto besedo odbijeta samo 2 točki.

Spremenite stavčne konstrukcije po navodilih (v oklepaju):

Tip naloge: pretvorbena naloga

Primeri:

1. Ὁμολογῶ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῖς τῶν σοφῶν λόγοις πρὸς ἀνδρείαν παρασκευάζονται. (Akuzativ z infinitivom)
2. Κατεφρόνεις ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ὡς θησαυρὸν ἐν τῷ οὐρανῷ ἔξων. (Izrazite namen še na drug način.)
3. Εἰ ἰατροῦ κατηγορεῖ τις, κρίνεται. (Spremenite v morebitno pogojno periodo.)

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje štiri vprašanja;
- točkovanje: 20 točk;
- za točkovanje oblikoslovnih in skladenskih napak glejte splošna navodila (str. 16); če katera izmed nalog ni rešena, se ovrednoti z 0 točkami.

Razvežite participialno konstrukcijo z najustreznejšim odvisnikom oziroma spremenite odvisnik v participialno konstrukcijo:

Tip naloge: pretvorbena naloga

Primeri:

– Razvežite participialno konstrukcijo:

1. Ἀσκληπιοῦ βοηθοῦντος οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον οὐκ ἐφοβοῦντο.

– Spremenite odvisnik v participialno konstrukcijo:

2. Τῷ πλουσίῳ, καίπερ πολλὰ χρήματα ἔχει, εὐδαιμονία οὐκ ἔστιν.

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje tri vprašanja;
- točkovanje: 12 točk;
- če je izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke; za točkovanje oblikoslovnih in pravopisnih napak glejte splošna navodila str. 16; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbijejo največ 4 točke.

Natančno preberite besedilo in izpolnite spodnje preglednice:

Tip naloge: pretvorbena naloga

Primer:

Ἄλεξανδρος ἔτι παῖς ὢν πολλά τοῦ Φιλίππου καλῶς διαπράξαντος οὐκ ἔχαιρεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς συντρεφομένους παῖδας ἔλεγε: "Ἐμοὶ δὲ ὁ πατήρ οὐδὲν καταλείψει." Τῶν δὲ παίδων λεγόντων ὅτι: "Σοὶ ταῦτα κτᾶται." "Τί δὲ ὠφελήσει," εἶπεν, "ἐὰν ἔχω μὲν πολλά, πράξω δὲ μηδέν."

Razporedite participialne konstrukcije iz besedila v naslednjo razpredelnico:

predikativni particip	pomen
absolutni genitiv	pomen
atributivni particip	pomen

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje eno vprašanje;
- točkovanje: 6 točk;
- za vsako napačno izbiro se odbijeta 2 točki; če oblika ni uvrščena, se prav tako odbijeta 2 točki.

Prevedite v grščino:

Tip naloge: prevajanje iz materinščine v tuji jezik

Primeri:

Ali je dobro družiti se s sofistami ali ne?

Ponoči smo zapustili mesto.

Kdo je bil zanesljivejši od njega?

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje dve vprašanja;
- točkovanje: 16 točk;
- če je bila izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke;
- za napako v prevodu se odbije enako število točk kakor pri oblikoslovnih napakah v posameznih vrsticah; za oblikoslovno napako se odbije 1 točka; za točkovanje pravopisnih napak glejte splošna navodila str. 16;
- prevod je pravilen tudi, če je upoštevana smiselna rešitev, drugačna od predlagane;
- če stavek ni preveden, se ovrednoti z 0 točkami.

■ Izpitna pola 2 – PREVODNA ENOTA

Prevedite naslednji sestavek v slovenščino:

ΠΕΡΙ ΣΦΙΓΓΟΣ

Σφίγγα μυθολογοῦσι παραγενομένην εἰς τὰς Θήβας αἰνίγμα προτιθέσθαι τοῖς παρερχομένοις ἀνθρώποις, καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτῆς δι' ἀπορίαν ἀναιρεῖσθαι. Ἦν δὲ τὸ τῆς Σφιγγὸς ἐρώτημα· Τί ἐστὶ τὸ αὐτὸ ζῶον δίπουν, τρίπουν καὶ τετράπουν; Ἀπορουμένων δὲ τῶν ἄλλων ὁ Οἰδίπους ἀπεφήνατο ἄνθρωπον εἶναι τοῦτο τὸ ζῶον· αὐτὸν γὰρ νήπιον μὲν ὑπάρχοντα τετράπουν εἶναι· ἀυξήσαντα δὲ δίπουν· γηράσαντα δὲ τρίπουν, βακτηρία χρώμενον διὰ τὴν ἀσθένειαν. Ἐνταῦθα τὴν μὲν Σφίγγα λέγουσιν ἑαυτὴν κατακρημνίσαι, τὸν δὲ Οἰδίπουν γῆμαι τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, τῷ λύσαντι τὸ τῆς Σφιγγὸς ἐρώτημα ἄθλον προτιθεμένην.

Diodoros Sikulos: Biblioteka, IV, 64 3–4

Komentar:

ἄθλον τινα προτίθημι – 'določim koga za nagrado'
δι' ἀπορίαν – 'ker niso vedeli odgovora'

Tip naloge: prevajanje iz tujega jezika v materinščino

Sestava in točkovanje:

- sestava: naloga vsebuje izvirno besedilo v obsegu do 12 vrstic;
- točkovanje: 80 točk.

■ Izpitna pola 3 – PREVODNO-ESEJSKA ENOTA (samo višja raven)

Prevedite v slovenščino:

Ο nastanku tragedije in komedije

Ἐγένετο δ' οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς – καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία, καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικὰ ἄ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα – κατὰ μικρὸν ἠϋξήθη: καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγωδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν αὐτῆς φύσιν. Καὶ τότε τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστεῖν παρεσκεύασεν: τρεῖς δὲ καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς. ἔτι δὲ τὸ μέγεθος: ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν ὄψε ἀπεσεμνύθη, τότε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο.

Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν, λέξεως δὲ γενομένης αὐτῆς ἡ φύσις τὸ οἰκτεῖον μέτρον εὔρε: μάλιστα γὰρ λεκτικῶν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖον ἐστίν: σημεῖον δὲ τούτου, πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, ἐξάμετρα δὲ ὀλιγάκις καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας.

Ἡ δὲ κωμῳδία ἐστίν, ὥσπερ εἶπομεν, μίμησις φαυλοτέρων μὲν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστὶ τὸ γελοῖον μόριον. Τὸ γὰρ γελοῖόν ἐστὶν ἀμάρτημά τι καὶ αἰσχος ἀνώδυνον καὶ οὐ φθαρτικόν, οἶον εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσchrόν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. Αἱ μὲν οὖν τῆς τραγωδίας μεταβάσεις καὶ

δι' ὧν ἐγενοντο οὐ λελήθασιν, ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλαθεν. Καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν.

Ἦδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται. τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν ἢ προλόγους ἢ πλήθη ὑποκριτῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠγνόηται. τὸ δὲ μύθους ποιεῖν τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε, τῶν δὲ Ἀθηνησιν Κράτης πρῶτος ἤρξεν ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας καθόλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους.

Aristotel, Poetika 1449a.9–1449b.11

I. Odgovorite na naslednja vprašanja:

- 1) V čem je, kakor pravi Aristotel v zgornjem odlomku, bistvena razlika med nastankom tragedije in komedije kot književne zvrsti?
- 2) Katere spremembe je tragedija doživela v zgodovini in kateri pesniki so bili zaslužni zanje?
- 3) Ali je bilo uprizarjanje igranih in petih predstav v Grčiji omejeno na gledališče?
- 4) V katerem kraju je najbolje ohranjeno grško gledališče? Katere so njegove posebnosti in po čem je še zlasti znamenito?

II. Esejski del

Na primeru izbrane grške tragedije in komedije razložite razlike v vsebini.

■ Ustni del izpita

Prvo vprašanje

Prvo vprašanje vsebuje krajše grško besedilo, ki ga mora kandidat pretvoriti po navodilu. Pretvorbo mora tudi utemeljiti in pojasniti vse slovnične strukture v grškem stavku. Besedilo nima dodanega komentarja.

Drugo vprašanje

Drugo vprašanje je vezano na grško slovnico (glasoslovje, oblikoslovje in skladnjo) in je teoretične narave.

Kandidat mora pokazati, da teoretično obvlada slovnično snov, zajeto z vprašanjem.

Tretje vprašanje

Tretje vprašanje je vezano na grško civilizacijo in kulturo, v okviru slednje pa podrobneje na grško književnost.

Kandidat mora pokazati, da obvlada glavne kulturne in civilizacijske značilnosti grške antike ter ima temeljno znanje o grški književnosti. Učitelji lahko vprašanja o grški civilizaciji, kulturi in literaturi postavijo odprto, lahko pa jih dopolnijo s podvprašanji oziroma konkretizirajo glede na snov, ki so jo v zvezi z vprašanjem obdelali pri pouku.

PRIMER USTNEGA DELA IZPITA

- 1) Ασκληπιὸς παρὰ Κενταύρω τιμὴ διδαχθεὶς ἰατρὸς γίνεται. (postaviti v aorist)
- 2) Prislov (tvorjenje; prvotni in tvorjeni prislovi; stopnjevanje).
- 3) Najpomembnejši predstavniki grškega zgodovinopisja.

3.3 Vrednotenje

■ Splošna navodila za točkovanje slovnične enote

Posamezne naloge slovnične enote so ovrednotene z določenim številom točk, ki opredeljujejo zahtevnostna razmerja med nalogami in ne števila pravilnih rešitev. Pogosto je namreč napak lahko več od možnih točk.

Pri točkovanju napak uporabimo negativno metodo: ugotavljamo napake, jih točkujemo in odštevamo od skupnega števila možnih točk za vsako nalogo. Število doseženih točk pri posamezni nalogi je torej razlika med možnim številom točk in številom točk, s katerimi smo ovrednotili napake. Negativnih točk ni, torej naloga dobi 0 točk, kadar je napak toliko, ali pa več, kolikor je možnih točk.

Končno število točk za ocenitev je seštevek doseženega števila točk pri posameznih nalogah in se pretvori v oceno po točkovni lestvici, ki upošteva kot mejo med pozitivno in negativno oceno doseženih 50 % od skupnega števila točk.

■ Splošna pravila za vrednotenje napak

1. **Pravopisna napaka** (napačna pisava naglasa ali pridiha, napačna pisava dolžine pri samoglasniku, če je ni mogoče predvideti s splošnimi pravili; napaka pri zapisovanju dvojnih soglasnikov) pomeni odbitek 1/2 točke.
2. **Oblikoslovna napaka**, ki je posledica napačnega oblikoslovnega vzorca, pomeni odbitek največ 2 točk. V to skupino sodi večina oblikoslovnih napak: izbor napačnega sklona ali števila pri samostalniku, sklanjanje po napačnem sklanjatvenem vzorcu (zamenjava sklanjatev ali vzorca znotraj sklanjatve), odločitev za napačni spol v rabi pridevnika, izbor nepravilnega časa/vida, osebe, števila, naklona, načina v glagolski obliki, spreganje po napačnem spregatvenem vzorcu. Če se enaka napaka ponovi v obeh členih besedne zveze, se odbijeta največ 2 točki (npr. napačni sklon ali število pri samostalniku kot jedru besedne zveze in pri pridevniku, ki je njegov ujemalni prilastek itd.). Zaradi oblikoslovne napake, ki dokazuje nepoznavanje oblikoslovnih vzorcev, se odbijejo največ 4 točke. Gre za tvorjenje oblik, kakršnih v jeziku sploh ni (napačno samoglasniško krčenje, sklanjanje po napačni sklanjatvi, tvorba časa po napačnem vzorcu, aktivne oblike deponentnikov).
3. **Skladenjska napaka** odbije toliko točk, kolikor oblikoslovnih napak je zagrešenih v neki skladenjski zvezi.
4. **Napaka v besedišču** odbije 1 ali 2 točki. Z odbitkom 1 točke ovrednotimo izbor manj ustrezne besede, z odbitkom 2 točk pa uporabo neustrezne besede oziroma da ni bila uporabljena nobena beseda.

■ Pravila za točkovanje prevodne enote

Prevod iz grščine v slovenščino točkujemo po naslednjih merilih:

1. pravilnost grške slovnice	do 40 točk
2. ustreznost besedišča	do 25 točk
3. pravilnost slovenske slovnice	do 5 točk
4. slogovna ustreznost	10 točk
Prevod v celoti	do 80 točk

Pri 1., 2. in 3. merilu se napake odštevajo od največjega možnega števila točk (negativna metoda), pri 4. merilu se dodatno dodeli od 0 do 10 točk (pozitivna metoda).

Končna ocenitev prevoda je seštevek točk, doseženih po naslednjih merilih.

80–70 točk:

Prevod je sklenjen, vse zveze so ustrezno prevedene.

Besedišče je ustrezno prevedeno, iz slovarja je izbran pomensko in slogovno najustrežnejši pomen.

Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku in od njega odstopa le tam, kjer bi bil prevod sicer slovnično napačen ali slogovno pomanjkljiv.

60–69 točk:

Prevod je sklenjen, ustrezno prevedene so vse zveze razen največ dveh;

zveze, ki niso prevedene ustrezno, ne vplivajo bistveno na razumljivost celote. Besedišče je sicer pravilno, vendar iz slovarja izbrane besede niso slogovno ustrezne.

Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku, od njega se razlikuje le tako, da ne pači smisla izvornika.

50–59 točk:

Prevod je sklenjen, ustrezno prevedenih je več od polovice zvez: največ dve zvezi bistveno vplivata na razumljivost celote.

Besedišče v največ dveh primerih ni ustrezno prevedeno, iz slovarja je izbrana napačna ustreznica.

Stavčna zgradba se oklepa grškega izvornika na škodo slovenske slovnice ali sloga.

Pojavljajo se napake, ki kažejo, da dijak ni prepoznal skladenjske zveze v grškem besedilu.

40–49 točk:

Vsaj polovica zvez je ustrezno prevedenih. Zveze, ki niso prevedene ustrezno, bistveno vplivajo na razumljivost celote, vendar se prevod ne oddaljuje od smisla grškega izvornika.

V vsaj polovici primerov je iz slovarja izbrana pomensko ustrezna beseda. V največ dveh primerih grška beseda ni prevedena.

Stavčna zgradba le deloma ustreza izvorniku, pojavljajo se slovnične napake zaradi napačne izbire besede.

Pojavljajo se napake, ki kažejo, da dijak ni prepoznal skladenjske zveze ali slovnične oblike v grškem besedilu.

Ad 1:

Za napake, ki kažejo na nerazumevanje grškega besedila, se odbije 5 točk.

Za napake, ki kažejo na nepoznavanje posamezne grške oblike, se odbijeta 2 točki. Za napake, ki izvirajo iz predhodne napake, se odbije 1 točka. Za

napake, ki kažejo na premajhno doslednost pri prevajanju, se odbije 1 točka.

Ad 2:

Napaka v izbiri besede pomeni odbitek 1 ali 2 točk. 1 točko odbijemo, kadar je izbrana manj ustrezna beseda, 2 točki pa, kadar beseda ni ustrezna ali kadar manjka.

Ad 3:

Obvladovanje slovenske slovnice vrednotimo po številu napak v oblikoslovju in skladnji, pa tudi v pravopisu. Napake v pravopisu točkujemo kakor grške pravopisne napake (po 1/2 točke), napake v oblikoslovju in skladnji pa kakor grške oblikoslovne napake (po 2 točki).

Ad 4:

Po merilu sloga s točkami od 0 do 10 ovrednotimo celoto jezikovnih značilnosti prevoda: vsebinsko, slovnično in pravopisno pravilnost, stavčno zgradbo, ustreznost (natančnost in jasnost) besedišča in naravnost izražanja.

■ Pravila za točkovanje prevodno-esejske enote (samo višja raven)

Za vrednotenje napak v prevodnem delu se uporabljajo enaka merila kakor pri točkovanju prevodne enote. Za odgovore na vprašanja in esejski del se dodeljujejo točke po naslednjih merilih:

	Število točk
1. pravilnost odgovorov glede na vsebino grškega odlomka	30
2. ustreznost odgovorov glede na širšo snov	20
3. dodatno znanje	20
4. izvirnost	30

■ Merila za vrednotenje ustnega dela mature

Glede na razmerje med vrednostjo posameznih vprašanj naj se odgovori v ustnem delu splošne mature točkujejo:

Vprašanje	Število točk
1. vprašanje (praktično slovnično vprašanje)	10
2. vprašanje (teoretično slovnično vprašanje)	5
3. vprašanje (grška civilizacija, kultura in književnost)	5

Pri ocenjevanju se po smislu upoštevajo merila iz navodil za točkovanje slovnične in prevodne enote pisnega dela splošne mature iz grščine.

4. IZPITNE VSEBINE

4.1 JEZIK

■ Vsebine

■ Pisava in pravopis

Pisava

nastanek in razvoj
velike in male črke

■ Glasoslovje

Glasovna sestava grščine

soglasniki
dolžina zloga

Izgovarjava samoglasnikov

Naglas

naglasna pravila
naglasno mesto
naslonke

■ Oblikoslovje

Samostalnik

člen
o-sklanjatev
a-sklanjatev
3. sklanjatev
osnove na soglasnik
osnove na samoglasnik

Pridevnik

tip σοφός
tip σώφρων
tip σαφής
tip ἥδύς
posebnosti pridevnikov
stopnjevanje

Prislov

tvorba
stopnjevanje

■ Cilji

Kandidat

- zna brati in pisati velike in male črke grške pisave.

- pozna zakonitosti za tvorbo glasov grškega jezika;
- zna izgovarjati grške glasove.

- je seznanjen z razlikami med današnjo šolsko in izvorno antično izgovarjavo.

- pozna pravila grškega naglasa, tako da:
 - a) zna naglasiti grško besedo;
 - b) zna popraviti napačni naglas;
 - c) zna pravilno zapisovati naglasna znamenja;
- pozna tonemsko in netonemsko naglaševanje;
- prepozna naslonke v besedilu;
- pozna naglasne spremembe, ki jih povzročajo naslonke.

- zna naštetih kategorije imenskega oblikoslovja;
- zna opredeliti posamezne kategorije;
- zna tvoriti nove oblike po danem vzorcu;
- prepozna v slovarski obliki ustrezni vzorec.

- zna razčleniti slovnično obliko;
- pozna osnovna pravila za tvorbo izpeljanih in sestavljenih oblik;
- zna razčleniti dano obliko;
- zna z razčlenitvijo oblike utemeljiti uvrstitev v slovnično kategorijo.

- pozna tvorbeno zvezo:
 - a) med posameznimi besednimi vrstami,
 - b) med predstavniki ene besedne vrste,
 - c) med posameznimi slovničnimi oblikami ene besede;
- pozna najpogostejše predstavnike posamezne besedne vrste, kakor so dani v pregledu snovi.

Števniki

glavni števniki
vrstilni števniki

Zaimki

osebni zaimki
zaimek αὐτός
povratni osebni zaimki
svojilni zaimki
zaimki ἄλλος, ἕτερος, ἀλλήλων
kazalni zaimki:
ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος,
ὁ μὲν - ὁ δέ, τοῖος, τοιοῦτος,
τόσος, τοσοῦτος
vprašalni in nedoločni zaimki
ter prislovi
τίς, τί; πῶς, ποῦ, πότε
(in nedoločne ustreznice)
oziralni zaimki
zaimenski pridevniki
(pronominalni adjektivi)
ἕκαστος, ἄμφω, οὐδεὶς, μηδεὶς

Glagol

kategorije glagolskega oblikoslovja
tvorba oblike
osebne in neosebne glagolske oblike
končnice
delitev tematnih glagolov po glagolski osnovi
naglas pri osebnih glagolskih oblikah
sestavljene in nesestavljene glagoli
avgment (primnožek)
reduplikacija (podvojba)
prezent
tematni glagoli
atematni glagoli
imperfekt
futr
aorist
šibki (sigmatni) aorist
krepki tematni aorist
krepki atematni aorist
pasivni aorist in futur
perfekt
pomen
tvorba
pluskvamperfekt
futr II
nakloni:
imperativ
konjunktiv
optativ
neosebne glagolske oblike
infinitiv
particip

■ Besedotvorje

Tvorba pridevnikov

pripona -ειος
α privativum

- prepozna tvorjenko v danem besedilu;
- tvorjenko razčleni in ugotovi podstavo;
- na podlagi pomena podstave ugotovi pomen tvorjenke in
- sestavi novo tvorjenko po pravilih osnovnega vzorca.

Tvorba samostalnikov

pripona -της
pripona -τήριον
samostalniške zloženke

■ Skladnja

Raba besednih vrst

člen
skloni
imenovalnik (nominativ)
rodilnik (genetiv)
dajalnik (dativ)
tožilnik (akuzativ)
zvalnik (vokativ)

- uporablja posamezne besedne vrste v sobesedilu (razume njihov pomen, jih zna pravilno prevesti iz grščine v slovenščino in iz slovenščine v grščino).

pridevnik

- pozna osnovno rabo vsake izmed besednih vrst;
- zna naštetih osnovne vloge grških sklonov.

zaimki

osebni zaimki
povratni osebni zaimki
svojilna raba osebnih in povratnih osebni zaimkov
zaimek αὐτός
kazalni zaimki
vprašalni zaimki
nedoločni zaimki

- pozna osnovno rabo posameznih zaimkov;
- zna opisati pomensko razmerje med danim zaimkom in njegovo odnosnico.

prislov

- zna razložiti vlogo prislova v stavku in besedni zvezi;
- zna ugotoviti pomensko razmerje, ki ga prislov izraža v danem besedilu.

Glagolski časi

prezent
imperfekt
aorist
perfekt, pluskvamperfekt, futur II

- opiše pomensko razmerje, ki ga glagolska oblika izraža v danem besedilu.

Glagolski nakloni

indikativ
imperativ
konjunktiv
optativ

- pozna osnovne pomene grških časov, naklonov in načinov;
- pozna okoliščine, ki določajo njihovo rabo.

Glagolski načini

- utemelji raznolikost grških oblik z osnovnimi pomeni.

■ Vsebine

Neosebne glagolske oblike

infinitiv

kot glagolsko dopolnilo
kot pridevniško dopolnilo
akuzativ z infinitivom
nominativ z infinitivom
substantivirani infinitiv
finalni infinitiv

particip

kot glagolsko dopolnilo
(predikativni particip)
akuzativ s participom
participium coniunctum
absolutni genetiv
absolutni particip

Nikalnice

Predlogi

Členice

stavčne členice

■ Stavčna skladnja

Samostalniške besedne zveze

pridevniški prilastek
samostalniški prilastek
besedni red

Prosti stavek

ujemanje osebka in povedka
povedkovo določilo
povedni stavki
velelni stavki
želelni stavki
vprašalni stavki

Zloženi stavek

predmetni odvisniki (s ὅτι in ὡς)
odvisnovprašalni stavki
namerni (finalni) odvisniki
odvisniki za verba curandi
odvisniki za verba timendi
posledični (konsekutivni) odvisniki
pogojni (kondicionalni) odvisniki
časovni (temporalni) odvisniki
oziralni (relativni) odvisniki

■ Cilji

- pozna pomen in pravila za uporabo neosebne glagolske oblike;
- zna pretvoriti stavek v zvezo z neosebno glagolsko obliko in narobe;
- prepozna zvezo z neosebno glagolsko obliko v sobesedilu.
- izbere pravilni pomen dane zveze v skladu s sobesedilom in jo zna prevesti;
- zna oceniti različne izrazne možnosti za dano pomensko enoto.
- pozna osnovne pogoje za rabo nikalnic;
- utemelji rabo nikalnice v danem besedilu.
- loči osnovni pomen predloga od prenesenega;
- pozna krajevni pomen predlogov ὑπέρ, ἐπί, κατά, ἐν, εἰς, πρό, ἐκ, διά, πρὸς, παρὰ, ὑπό, ἀπό, περί;
- za naštetih predloge v slovarju zna poiskati preneseni pomen za dano besedilo.
- pozna osnovne pogoje za rabo členic;
- oceni vpliv členice na pomen besede ali stavka;
- zna glede na sobesedilo iz slovarja izbrati pravilno slovensko ustreznico.
- po besednem redu loči posamezne vrste prilastka;
- po besednem redu loči prilastek od povedkovega določila in povedkovega prilastka;
- zna sestaviti besedno zvezo z ustreznim prilastkom.
- razčleni stavek na osnovne sestavine;
- utemelji razčlenitev z oblikoslovnimi in pomenskimi značilnostmi;
- loči stavke po vsebini in obliki.
- prepozna odvisni del zloženega stavka;
- ugotovi stavčno vlogo odvisnika;
- loči vrste odvisnih stavkov po vsebini in obliki;
- pozna najpogostejše veznike za vsako izmed posameznih vrst odvisnih stavkov;
- primerja grški veznik s slovensko ustreznico;
- zna sestaviti odvisni stavek po pravilih za tvorbo.

4.2 KULTURA IN CIVILIZACIJA

■ Vsebine

Pregled grške zgodovine

Nastanek in razvoj grške pisave

Grška narečja

- nastanek
- pregled
- zgodovinska usoda

Pregled zgodovine grške književnosti

Grška mitologija

Polis

Atenska demokracija

Gospodarstvo in družba v klasični dobi

Grška filozofija

- poglobitve smeri in njihovi predstavniki
- grška filozofija kot temelj evropske filozofske misli

Geografija in predstava o svetu pri antičnih Grkih

Grško gledališče

- nastanek
- pomen
- vrste dramskega pesništva

Vzgoja in izobraževanje v antični Grčiji

Igra in šport pri starih Grkih

Grško verstvo in grško svetišče

Kršćanstvo v grški antiki

Odnos med grško in rimsko kulturo

Razvoj in pomen klasične filologije

Vpliv antike na slovensko kulturo in civilizacijo

Grške besede v mednarodni rabi

■ Cilji

Kandidat

- pozna naštete teme v posebej za to namenjenih razdelkih učne snovi.
- navedene teme je zmožen na kratko predstaviti: opisati, razložiti ali naštetiti značilne primere.
- strne spoznanja v enotno podobo grške antike.
- presoja vpliv grške misli na oblikovanje zavesti današnjega človeka.

5. KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI

Zakon o maturi v 4. členu določa, da kandidati opravljajo maturo pod enakimi pogoji. Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili usmerjeni v izobraževalne programe z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih pa tudi drugim kandidatom (poškodba, bolezen), se lahko glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja.

Možne so naslednje prilagoditve:

1. opravljanje mature v dveh delih, v dveh zaporednih rokih;
2. podaljšanje časa opravljanja maturitetnega izpita (tudi odmorov, možno je več krajših odmorov);
3. prilagojena oblika izpitnega gradiva (npr. Braillova pisava, povečava, kjer je prevod vprašanj nemogoč, zapis izpitnega gradiva na disketi ...);
4. poseben prostor;
5. prilagojena delovna površina (dodatna osvetlitev, možnost dviga ...);
6. uporaba posebnih pripomočkov (Braillov pisalni stroj, ustrezna pisala, folije za pozitivno risanje ...);
7. izpit s pomočnikom (npr. pomočnik bralec ali pisar);
8. uporaba računalnika;
9. prirejeni ustni izpit in izpit slušnega razumevanja (oprostitev, branje z ustnic, prevajanje v znakovni jezik);
10. prilagoditev opravljanja praktičnega dela maturitetnega izpita (npr. prilagoditev opravljanja seminarske naloge, vaj);
11. prilagojen način ocenjevanja (npr. napake, ki so posledica kandidatove motnje, se ne upoštevajo, pri ocenjevanju zunanji ocenjevalci sodelujejo s strokovnjaki za komunikacijo s kandidati s posebnimi potrebami).

6. DODATKI

6.1 VPRAŠANJA ZA PISNI DEL IZPITA

■ PRIMER PISNE NALOGE

IZPITNA POLA 1

6.1.1 SLOVNIČNA ENOTA

Čas reševanja: 60 minut (OR) oziroma 45 minut (VR)

Dodatno gradivo in pripomočki: grško-slovenski slovar

I. DOLOČITE GLAGOLSKE OBLIKE:

παιδευθῆναι

τιμηθέντες

διαλέγοντο

Rešitve:

παιδεύω

τιμάω

διαλέγομαι

(3)

II. POSTAVITE GLAGOL V ZAHTEVANO OBLIKO:

τιμάω (3. os. sg. ind. perf. akt.)

μανθάνω (2. os. sg. ind. aor. akt.)

πέμπω (3. os. pl. ind. aor. pas.)

Rešitve:

τετίμηκε

ἔμαθες

ἐπέμφθησαν

(3)

III. VSTAVITE BESEDE IZ OKLEPAJA V PRAVILNI OBLIKI:

1. Περὶ _____ (οὗτος, πράγμα) γνώμην ἔχω ἐναντίαν ἢ σύ.

2. _____ (τίς) διαλέγεσθε;

3. Ὁ σοφὸς οὐτ' ἄλλον τινὰ οὔτε _____ (ἑαυτοῦ) βλάπτει.

4. Οὐ μικρὸν πράγμα ἐστὶν τῶν ἄλλων _____
(εὐδαιμονία; ἄλυπος – adverb)- προέχειν.

5. Οἱ νεανῖαι ἐκ _____ (παῖδες) σὺν _____ (αὐτός) ἐπαιδεύοντο.

Rešitve:

- | | |
|-------------------------|-----------------------|
| 1. τούτου τοῦ πράγματος | 4. εὐδαιμονία, ἀλύπως |
| 2. τίτι | 5. παίδων, αὐτῶ |
| 3. ἑαυτόν | (5) |

IV. SPREMENITE STAVČNE KONSTRUKCIJE PO NAVODILIH V OKLEPAJU:

1. Ὁμολογῶ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῖς τῶν σοφῶν λόγοις πρὸς ἀνδρείαν παρασκευάζονται. (AKUZATIV Z INFINITIVOM)
2. Κατεφρόνεις ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ὡς θησαυρὸν ἐν τῷ οὐρανῷ ἔξων. (IZRAZITE NAMEN ŠE DRUGAČE.)
3. Εἰ ἰατροῦ κατηγορεῖ τις, κρίνεται. (SPREMENITE V MOREBITNO POGOJNO PERIODO.)
4. Εἰ σε ἐώρων δικαίως ἀποθνήσκοντα, χαλπώτερον ἂν ἔφερον. (SPREMENITE V IREALNO POGOJNO PERIODO ZA PRETEKLOST.)
5. Σωκράτης εἶπε περὶ τῶν σοφιστῶν, ὅτι παντα ἐπαινοῖεν, ἃ πωλοῖεν. (SPREMENITE V DIREKTNI GOVOR.)

Rešitve:

1. Ὁμολογῶ τοὺς ἀνθρώπους τοῖς τῶν σοφῶν λόγοις πρὸς ἀνδρείαν παρασκευάζεσθαι.
2. Κατεφρόνεις ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, ἵνα θησαυρὸν ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχῃς.
3. Εἰ ἰατροῦ κατηγορῆ τις, κρίνεται.
4. Εἰ σε εἶδον δικαίως ἀποθνήσκοντα, χαλεπώτερον ἂν ἤνεγκον.
5. Σωκράτης εἶπε τοὺς σοφιστὰς πάντα ἐπαινεῖν, ἃ πωλοῖεν. (25)

V. RAZVEŽITE PARTICIPIALNO KONSTRUKCIJO Z NAJUSTREZNEJŠIM ODVISNIKOM OZIROMA SPREMENITE ODVISNIK V PARTICIPIALNO KONSTRUKCIJO:

1. Ἀσκληπιοῦ βοηθοῦντος οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον οὐκ ἐφοβοῦντο.
2. Τῷ πλουσίῳ, καίπερ πολλὰ χρήματα ἔχει, εὐδαιμονία οὐκ ἔστιν.
3. Ἀγησίλαον τοὺς θεοὺς οὕτως σεβόμενον καὶ οἱ πολέμιοι πιστὸν εἶναι ἐνόμιζον.

Rešitve:

1. Ὃτε ὁ Ἀσκληπιὸς ἐβοήθει, οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον οὐκ ἐφοβοῦντο.
2. Τῷ πλουσίῳ εὐδαιμονία οὐκ ἔστιν καίπερ πολλὰ χρήματα ἔχοντι.
3. Ἐπεὶ ὁ Ἀγησίλαος τοὺς θεοὺς οὕτως ἐσέβει, καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτὸν πιστὸν εἶναι ἐνόμιζον. (9)

VI. NATANČNO PREBERITE BESEDILO IN IZPOLNITE SPODNJE PREGLEDNICE:

Ἄλεξανδρος ἔτι παῖς ὢν πολλὰ τοῦ Φιλίππου καλῶς διαπράξαντος οὐκ ἔχαιρεν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς συντρεφομένους παῖδας ἔλεγε: "Ἐμοὶ δὲ ὁ πατήρ οὐδὲν καταλείψει." Τῶν δὲ παίδων λεγόντων ὅτι: "Σοὶ ταῦτα κτᾶται." "Τί δὲ ὠφελήσει," εἶπεν, "ἐὰν ἔχω μὲν πολλὰ, πράξω δὲ μηδέν."

a) Razporedite osebne glagolske oblike iz besedila po časih:

PREZENT

FUTUR

IMPERFEKT

AORIST

b) Razporedite participialne konstrukcije iz besedila v naslednjo razpredelnico:

PREDIKATIVNI PARTICIP

POMEN

ABSOLUTNI GENETIV

POMEN

ATRIBUTIVNI PARTICIP

POMEN

Rešitve:

a) PREZENT

ὢν

συντρεφομένους

λεγόντων

κτᾶται

ἔχω

IMPERFEKT

ἔχαιρεν

ἔλεγε

πράξω

FUTUR

καταλείψει

ὠφελήσει

AORIST

διαπράξαντος

εἶπεν

b) PREDIKATIVNI PARTICIP

ὢν

ABSOLUTNI GENETIV

λεγόντων

διαπράξαντος

ATRIBUTIVNI PARTICIP

συντρεφομένους

POMEN

ko je bil

POMEN

ko so govorili

potem ko je opravil

POMEN

ki so bili vzgajani skupaj

(10)

VII. PREVEDITE V GRŠČINO:

Ali je dobro družiti se s sofistami ali ne?

Ponoči smo zapustili mesto.

Kdo je bil zanesljivejši od njega?

Rešitve:

Πότερον καλόν ἐστι τοῖς σοφισταῖς συνεῖναι ἢ οὐ;

Τῆς νυκτὸς κατελίπομεν τὴν πόλιν.

Τίς ἦν πιστότερος αὐτοῦ;

(15)

IZPITNA POLA 2

6.1.2 PREVODNA ENOTA

Čas reševanja: 120 minut (OR) oziroma 75 minut (VR)

Dodatno gradivo in pripomočki: Grško-slovenski slovar

PREVEDITE NASLEDNJI SESTAVEK V SLOVENŠČINO:

ΠΕΡΙ ΣΦΙΓΓΟΣ

Σφίγγα μυθολογοῦσι παραγενομένην εἰς τὰς Θήβας αἰνιγμα προτιθέναι τοῖς παρερχομένοις ἀνθρώποις, καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτῆς δι' ἀπορίαν ἀναιρεῖσθαι. Ἦν δὲ τὸ τῆς Σφιγγὸς ἐρώτημα: 'Τί ἐστι τὸ αὐτὸ ζῶον δίπουν, τρίπουν καὶ τετράπουν;' Απορουμένων δὲ τῶν ἄλλων ὁ Οἰδίπους ἀπεφώνησε ἀνθρώπων εἶναι τοῦτο τὸ ζῶον· αὐτὸν γὰρ νήπιον μὲν ὑπάρχοντα τετράπουν εἶναι· ἀύξήσαντα δὲ δίπουν· γηράσαντα δὲ τρίπουν, βακτηρία χρώμενον διὰ τὴν ἀσθένειαν. Ἐνταῦθα τὴν μὲν Σφίγγα λέγουσιν ἑαυτὴν κατακρημνίσαι, τὸν δὲ Οἰδίπουν γῆμαι τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, τῷ λύσαντι τὸ τῆς Σφιγγὸς ἐρώτημα ἄθλον προτιθεμένην.

Diodoros Sikulos: Biblioteka, IV, 64 3–4

Komentar:

ἄθλον τινα προτίθημι – določim koga za nagrado

Rešitev:

Pravijo, da je prišla v Tebe Sfinga in je vsem mimoidočim ljudem zastavljala uganko ter da je mnoge umorila, ker niso vedeli odgovora. Sfingino vprašanje je bilo: "Katero je tisto bitje, ki je obenem dvonogo, trinožno in štirinožno?" Medtem ko drugi niso vedeli, je Ojdipus odgovoril, da je to bitje človek: ko je še nebogljn, je štirinožen; ko zraste, je dvonog; ko se postara, je trinožen, ker si zaradi šibkosti pomaga s palico. Nato se je Sfinga, kot pravijo, vrgla v prepad, Ojdip pa se je oženil z lastno materjo, saj je bila ona določena kot nagrada za tistega, ki reši Sfingino uganko.

Opomba:

Prevod je zasnovan na pomenih besed, kakršne daje Grško-slovenski slovar Antona Doklerja, saj si bodo kandidati pri prevajanju pomagali predvsem z njim. Seveda je mogoče na nekaterih mestih najti tudi drugačno rešitev. Če najdejo boljšo, izvorno rešitev, so ustrezno nagrajeni s primernim številom točk za slog.

6.1.3 PREVODNO-ESEJSKA ENOTA (samo višja raven)

Čas reševanja: 75 minut

PREVEDITE V SLOVENŠČINO:

O nastanku tragedije in komedije

Εγένετο¹ δ' οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς – καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία, καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικά ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα – κατὰ μικρὸν ἠϋξήθη²: καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα³ ἡ τραγωδία ἐπαύσατο⁴, ἐπεὶ ἔσχε⁵ τὴν αὐτῆς φύσιν. Καὶ τό τε τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστεῖν παρεσκεύασεν: τρεῖς⁶ δὲ καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς. ἔτι δὲ τὸ μέγεθος: ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν ὧσέ ἀπεσεμνύθη⁷, τό τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο.

Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν, λέξεως δὲ γενομένης αὐτῆ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὔρει: μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖον ἐστίν: σημεῖον δὲ τούτου, πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, ἐξάμετρα δὲ ὀλιγάκις καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας.

Ἡ δὲ κωμῳδία ἐστίν, ὥσπερ εἶπομεν, μίμησις φαυλοτέρων μὲν, οὐ μόντοι κατὰ πάσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστὶ τὸ γελοῖον μῶριον. Τὸ γὰρ γελοῖον ἐστὶν ἀμάρτημά τι καὶ αἰσχος ἀνώδυνον καὶ οὐ φθαρτικόν, οἷον εὐθύς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχρόν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. Αἱ μὲν οὖν τῆς τραγωδίας μεταβάσεις καὶ δι' ὧν ἐγενοντο οὐ λελήθασιν,⁸ ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλαθεν⁹. Καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὧσέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἔθελονταὶ ἦσαν.

Ἦδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται. τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν ἢ προλόγους ἢ πλήθη ὑποκριτῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠγνόηται. τὸ δὲ μύθους ποιεῖν τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε, τῶν δὲ Ἀθήνησιν Κράτης πρῶτος ἤρξεν ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας καθόλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους.

Aristotel, Poetika 1449a.9–1449b.11

¹ Sc. ἡ τραγωδία.² 'je zrasla'.³ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα 'potem ko je doživela mnogo sprememb'.⁴ ἐπαύσατο 'se je ustalila'.⁵ 3. os. edn. aorista glagola ἔχω.⁶ sc. ὑποκριτὰς ἤγαγε.⁷ ἀπεσεμνύθη 'je postala bolj svečana'.⁸ οὐ λελήθασιν 'so znane'.⁹ ἔλαθεν: 3. os. ednine aktivnega aorista glagola λαμβάνω.

Vprašanja:

- 1) V čem je, kakor pravi Aristotel, bistvena razlika med nastankom tragedije in komedije kot književne zvrsti?
- 2) Katere spremembe je tragedija doživela v zgodovini in kateri pesniki so bili zaslužni zanje?
- 3) Ali je bilo uprizarjanje igranih in petih predstav v Grčiji omejeno na gledališče?
- 4) V katerem kraju je najbolje ohranjeno grško gledališče? Katere so njegove posebnosti in po čem je še zlasti znamenito?

Prevod:

Tragedija je nastala – kot tudi komedija – iz improvizacijskega izvora; ena iz predpevcev pri ditirambu, druga pri faliških pesmih, ki so se do danes obdržale kot običaj v večini mest. Potem ko je tragedija doživela mnogo sprememb, se je ustalila, ker je dobila svojo naravno obliko. Število igralcev je Ajshil povečal z enega na dva, zmanjšal zbornske dele in poskrbel, da ima (na odru) prednost govor. Tri igralce in poslikano odsko opremo je uvedel Sofokles.

Ker je izvirala iz satirske igre, so bile sprva zgodbe kratke in slog smešen, šele pozno je postala bolj resna, metrum se je iz trohejskega tetrametra spremenil v jambski verz. Sprva so uporabljali trohejski tetrameter, ker je bila pesnitev satirska in namenjena predvsem za ples, ko pa se je razvil dialog, je narava sama odkrila pravi metrum. Jambski metrum je namreč govorjenemu jeziku od vseh najbližji. Dokaz za to je, da v medsebojnem pogovoru uporabljamo največ jambskih stopic, heksametre pa redkokdaj in takrat prestopimo ubranost pogovora.

Komedija je, kot smo povedali, posnemanje grških stvari, vendar ne v vsej slabosti, temveč je smešen samo del sramotnega. Smešna je namreč kakšna napaka ali sramota, ki ne povzroča bolečine in škode, kakor takoj vzbudi smeh grd in nekoliko popačen obraz. Medtem ko so spremembe in izvor tragedije jasne, je komedija ostala skrita, ker se z njo ni nihče resno ukvarjal. Tudi zbor igralcev v komediji je nekoč pozneje plačal arhont, prej pa so bili prostovoljci.

Šele ko je imela že določene značilnosti, se omenjajo domnevni pesniki te zvrsti. Kdo je uvedel maske, prolog ali (določeno) število igralcev, se ne ve. Navada pisanja zgodb je najprej prišla s Sicilije, v Atenah pa je z njo prvi začel Krates, ki je docela opustil jambsko zvrst za pripovedovanje zgodb.

6.2 VPRAŠANJA ZA USTNI DEL IZPITA

■ Praktična slovnična vprašanja

Navedena vprašanja so primeri, kakršni se lahko pojavijo na lističih z ustnimi vprašanji. Vprašanja niso opremljena z opombami, saj bo učitelj tudi pri pravi splošni maturi sam dodal opombe, in sicer z razlago besedišča in z navodili za razumevanje besednega reda, če bi po njegovi presoji kandidati težko sami vzpostavili pravilne povezave.

V pripravi na splošno maturo so ta vprašanja lahko koristna vaja v prepoznavanju in analiziranju sintaktičnih struktur ter prevajanju v slovenščino.

1. Οἱ ἄνθρωποι τὸν Ἀναξίμανδρον σοφὸν εἶναι νομίζουσι.
(Postavite v pasiv.)
2. Ὁ Απόλλων τὸν Ἀσκληπιὸν πρὸς Χείρωνα τὸν Κένταυρον ἔπεμπε, παρ' οὗ τὴν ἰατρικὴν ἐδιδάχθη. (Postavite v pasiv.)
3. Ἀσκληπιὸς παρὰ Κενταύρω τινὶ διδαχθεὶς ἰατρὸς γίγνεται. (Postavite v aorist.)
4. Φιλότημοι πρὸς τὰ καλὰ ἐγενόμεθα καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μέγιστα ἐκτησάμεθα. (Postavite v konjunktiv.)
5. Πολλάκις οἱ ἄνθρωποι ἄποροι ἦσαν καὶ ἐσκέπτοντο: "Οἴμοι, τί δράσω;" (Postavite v futur.)
6. Σὺ δὲ εὖ πράττεις καὶ γράφεις ἀεὶ τοιαῦτα.
(Izrazite kot uresničljivo željo.)
7. Σοφὸς ἄνθρωπος οὐ λέγει τοιαῦτα.
(Izrazite kot vljudno trditev.)
8. Ὡς διδάξοντες μαθαίνομεν.
(Razvežite v glavni stavek in finalni odvisnik.)
9. Οὗτος ὁ ἄνεμος καὶ μακρὰ δένδρα ἐτίναξεν. (Postavite v pasiv.)
10. Οἱ Στωικοὶ τὸν κόσμον ζῶον λέγουσι ψυχὴν ἔχοντα.
(Izrazite še drugače.)
11. Οἱ παῖδες νυκτὸς τὴν οἰκίαν ἔλιπον. (Izrazite kot prepoved.)
12. Πάντα τὰ χρήματα ὑπὸ τούτων τῶν ἀνθρώπων ἐλήφθη.
(Postavite v aktiv.)
13. Εἰ παῖδες μαθαίνειν θέλουσι, γονεῖς χαίρουσιν.
(Izrazite s primerno participialno konstrukcijo.)
14. Ὁ μὲν Ἡρακλῆς ἀριστος τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Ζεὺς κράτιστος τῶν θεῶν ἐστίν. (Tvorite vprašanje, na katero bi bila ta dva stavka odgovor.)

■ Teoretična slovnična vprašanja

Teoretična slovnična vprašanja se zajemajo iz naslednje snovi:

1. Grška pisava in izgovarjava
(razvoj grške pisave; značilnosti grške pisave (pridih, ločila); delitev glasov na vokale, diftonge in konzonante)
2. Grški akcent
(kvantiteta zlogov; pravila grškega naglasa; besede brez naglasa; pravila o naglasu proklitik in enklitik)
3. Samostalnik
(kategorije samostalnika; funkcije sklonov; posebnosti v rabi sklonov; pregled deklinacij; določni člen – sklanjatev in funkcija)
4. Prva deklinacija
(paradigme samostalnikov ženskega in moškega spola, skrčeni samostalniki)
5. Druga deklinacija
(paradigmi; posebnosti v posameznih kategorijah, skrčeni samostalniki)
6. Tretja deklinacija – konzontančni del
(delitev, paradigme, posebnosti v posameznih kategorijah, samoglasniške spremembe – nadomestna podaljšava, krčenje vokalov – in soglasniške spremembe)
7. Tretja deklinacija – vokalni del
(delitev, paradigme; posebnosti v posameznih kategorijah; samoglasniške spremembe – prestavitev dolžine)
8. Pridevnik
(kategorije pridevnika; razredi pridevnikov; paradigme in posebnosti v kategorijah; različni načini stopnjevanja pridevnika)
9. Prislov
(tvorjenje; prvotni in tvorjeni prislovi; stopnjevanje)
10. Števniki
(vrste števnikov; kategorije števnikov; paradigme)
11. Zaimek
(vrste zaimkov; kategorije zaimka; raba s členom ali brez njega; posebnosti pri povratnem osebnem zaimku; izražanje svojilnega in povratnega svojilnega zaimka z osebnim oziroma povratnim osebnim zaimkom; paradigme)
12. Glagol
(kategorije glagolskih oblik; pregled časovnih osnov; primarne in sekundarne končnice aktivnih in pasivnih oblik)
13. Konjugaciji
(pregled; delitev tematne konjugacije; brezosebni glagoli in izrazi)
14. Present
(načini tvorjenja in razmerje do glagolske osnove; pomen presentove osnove; časi, tvorjeni iz presentove osnove; skrčeni glagoli)

15. Futur
(načini tvorjenja; pomen in raba osebnih in neosebnih oblik)
16. Aorist
(tvorjenje šibkega in krepkega aktivnega in medialnega aorista; tvorjenje šibkega in krepkega pasivnega aorista; pomen aoristove osnove in pomen posameznih oblik (osebnih in neosebnih), tvorjenih iz te osnove)
17. Perfekt
(tvorjenje šibkega in krepkega aktivnega perfekta; tvorjenje medio-pasivnega perfekta; pomen perfektove osnove; časi, tvorjeni iz perfektove osnove)
18. Predlog
(pomen in vezava)
19. Veznik
(priredni, podredni)
20. Raba neosebnih glagolskih oblik: glagolska raba infinitiva
(accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo: značilnosti, obvezna in neobvezna raba)
21. Raba neosebnih glagolskih oblik: glagolska raba participa
(participium coniunctum, genetivus absolutus)
22. Konjunktiv
(tvorjenje in raba v prostih in odvisnih stavkih)
23. Optativ
(tvorjenje, raba v prostih stavkih in odvisnih stavkih, optativus obliquus)
24. Irealni pogojni stavki
25. Eventualni pogojni stavki

■ Vprašanja iz grške civilizacije, kulture in književnosti

Vprašanja iz grške civilizacije, kulture in književnosti se zajemajo iz naslednje snovi:

1. Kaj je grški jezik?
(Izvor imena, dialekti in zgodovinski razvoj grškega jezika)
2. Kakšen je položaj grščine v okviru indoevropskih jezikov?
3. Opišite razvoj grške civilizacije.
(Prvi pisani spomeniki grškega jezika, čas naselitve Balkanskega polotoka, najpomembnejša plemena, ozemlja, ki jih Grki kolonizirajo)
4. Opišite pomen grške civilizacije za antiko in za vso svetovno zgodovino.
(Razmerje med grško in rimsko civilizacijo in kulturo, temeljne kulturne in civilizacijske pridobitve, ki jih dolgujemo Grkom)
5. Grška filozofija
(Odnos med filozofsko mislijo in mitom, začetniki grške filozofije, najpomembnejši predstavniki in smeri)

6. Sokrat in Platon

(Osnovni življenjepisni podatki, zgodovinski kontekst (sofistika), dela in njihov pomen)

7. Grško gledališče

(Najpomembnejši pesniki tragedije in njihova dela, pomen in kontekst tragiških agonov, grška komedija, zgradba grškega gledališča, konvencije dramskih uprizoritev)

8. Grško zgodovinopisje

(Najpomembnejši predstavniki, različni koncepti in smotri, razvoj iz mitografije do znanstvene historiografije)

9. Ksenofont

(Osnovni biografski podatki, najpomembnejša dela, literarnozgodovinska karakterizacija)

10. Grška polis

(Pomen pojma, obseg "mestne državnice", gospodarska organizacija, oblike politične ureditve grških polis)

11. Atenska demokracija

(Značilnosti atenske polis, njen pomen v helenski skupnosti, opis delovanja demokratične ureditve v Atenah, razlike med atensko in sodobno demokracijo)

12. Herakles

(Grški bogovi in junaki, spremembe v doživljanju in pojmovanju narave višjih bitij – orišite na primeru Herakla)

13. Grški tempelj

(Zgradba grškega templja, namen in funkcije templjev, najslavnejše stavbe, drugi bogovom in junakom posvečeni prostori)

14. Šport v antični Grčiji

(Pomen športa, glavne športne panoge, najpomembnejše prireditve)

15. Antični roman

(Razlika med antičnim in novoveškim, zlasti realističnim romanom, literarnozgodovinska karakterizacija romana Dafnis in Hloa, helenistični mit o srečnem življenju v preprostem, podeželskem okolju, Longos in čas druge sofistike)

16. Grško govorništvo

(Najpomembnejši grški govorniki, čas največjega razcveta in njegove zgodovinske danosti, vrste govorov, značilnosti sodnega procesa, osnovni podatki o Liziji)

6.3 LITERATURA

Pri pripravi na splošno maturo kandidati uporabljajo učbenike in učna sredstva, ki jih je potrdil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje. Potrjeni učbeniki in učna sredstva so zbrani v **Katalogu učbenikov za srednjo šolo**, ki je objavljen na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo www.zrss.si.

■ LITERATURA ZA DIJAKE

Obvezna

Jezikovne vadnice

W. Eiliger, G. Fink, G. Heil, T. Meyer, *Κάθηραρος*, učbenik in delovni zvezek za pouk grščine, Ljubljana 1998 (učno gradivo).

Literarna berila

R. Južnič, *Grška čitanka za gimnazije*, Ljubljana 1933.

Tukidides, *Peloponeška vojna*, besedilo in komentar (uvod in komentar sestavil Matjaž Babič), Ljubljana 1996.

Slovarji

A. Dokler, *Grško-slovenski slovar*, založil Knezoškofijski zavod Sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, Ljubljana 1915 (in ponatisi).

Slovnice

M. Babič, *Grška slovnica*, Ljubljana 1997.

Priporočljiva

Jezikovne vadnice

E. Mihevc - Gabrovec, *Grščina; teksti in vaje za pouk grščine*, Ljubljana 1996.

Slovnice

F. Bradač, *Grška slovnica*, Ljubljana 1968 (zadnja izdaja).

Literatura o grški književnosti in civilizaciji

Prevodi posameznih grških avtorjev v raznih izdajah

R. Cantarella - Milko Rener, *Grška književnost*, Trst, s. a.

M. Bowra, *Klasična Grčija*, prevedel Emilijan Cevc, Ljubljana 1968.

V. Jankovič, *Kdo je kdo v antiki: mitologija, zgodovina, umetnost*, Ljubljana 2004.

K. Gantar, *Antična poetika*, Ljubljana 1985.

K. Gantar, *Grške metrične oblike in obrazci*, Ljubljana 1983.

K. Gantar, *Helenizem*, Ljubljana 1974.

M. Marinčič, *Grška književnost arhaične dobe*, Ljubljana 2004.

J. Marinko, *Antična arhitektura*, Ljubljana 1997.

G. Meadows, *Mali antični leksikon* (prev. Andreja Inkret), Ljubljana 1995.

J. Schmidt, *Slovar grške in rimske mitologije*, prevedla V. Simoniti, Ljubljana 1995.

G. Schwab, *Najlepše antične pripovedke*, Ljubljana 1988.

A. Sovre, *Gospodarske razmere pri starih narodih*, Ljubljana 1928.

K. Vorländer, *Zgodovina filozofije*, prva knjiga (prev. P. Simoniti), Ljubljana 1968.

■ LITERATURA ZA UČITELJE

Poleg obvezne in priporočljive literature za dijake naj učitelji uporabljajo še naslednje priročnike:

Slovarji

B. Avbelj, *Antična imena po slovensko*, Ljubljana 1997.

A. Bailly, *Dictionnaire grec-français*; Paris 1950.

F. Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika*, izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Mladinska knjiga, Ljubljana 1976 et sqq.

K. E. Georges, *Ausführliches lateinisch-deutsches Wörterbuch*, Leipzig 1879¹.

H. G. Liddell, R. Scott, *Greek-English Lexicon with a Revised Supplement*, Oxford 1996.

M. Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana 1997.

S. C. Woodhouse, *English-Greek Dictionary*, London 1987 (ponatis).

Slovnice

E. Bornemann, E. Risch, *Griechische Grammatik*, Frankfurt am Main 1978².

Z. Dukat, *Gramatika grčkoga jezika*, Zagreb 1983.

E. Schwyzer, *Griechische Grammatik*, München 1949–1950.

H. W. Smythe, *Greek Grammar*, Cambridge 1963.

Literarne zgodovine in izbori besedil

Der kleine Pauly, *Lexikon der Antike in 5 Bänden*, München 1979.

Der neue Pauly, Stuttgart–Weimar 1996.

M. Djurić, *Istorija helenske književnosti*, Beograd 19712.

A. Lesky, *Geschichte der griechischen Literatur*, München 1963².

Schmidt, Stählin, *Geschichte der griechischen Literatur*, München 1920–1948.

M. Sironić, *Rasprave o helenskoj književnosti*, Zagreb 1997.

Anton Sovre, *Stari Grki*, Celje 1939.

Tukidides, *Peloponeška vojna*, besedilo in komentar (uvod in komentar sestavil Matjaž Babič); Ljubljana 1996.

Razni priročniki

- J. Chadwick, *Linear B and Related Scripts*, London 1987 (Reading the Past).
- B. F. Cook, *Greek Inscriptions*, London 1987 (Reading the Past).
- Der Kleine Pauly, *Lexikon der Antike in 5 Bänden*, München 1979.
- Lexikon der Antike*, Leipzig 1985.
- Lexikon der Alten Welt*, Artemis Verlag, Zürich.
- The Oxford Companion to Classical Literature*, Oxford 1989.
- The Concise Oxford Companion to Classical Literature*, Oxford 1993.
- Harper's Dictionary of Classical Literature and Antiquities*, New York 1962.
- H. Hunger, *Lexikon der griechischen und römischen Mythologie*, Wien 1953 in dopolnjene izdaje.
- The Oxford Classical Dictionary*, Oxford 1970, in ponatisi; priporočljiva je zadnja, predelana izdaja iz leta 1996.
- Trip, *Dictionary of Classical Mythology*, Collins, 1970.
- The Penguin Dictionary of Classical Mythology*, Penguin Books, 1990.
- D. Škiljan, *Leksikon antičkih autora*, Zagreb 1996.
- Revija *Živa antika*, Skopje 1951.
- G. Jäger, *Uvod v klasično filologijo*, Ljubljana 1998.